

**SVM2004005 Schweizerpladsen, Slagelse Bygrunde 7000u, Slagelse sogn.
Stednr. 040314 - KUAS j.nr FOR 2003-2122-538.**

Beretning for forundersøgelse af affaldsgruber, brønd og materialegruber fra 1100-årene og fra nyere tid (1600-1800-årene) i forbindelse med gaderenovering med deltagelse af Mette Madsen og Rikke Dahl Sørensen med Kirsten Christensen som udgravningsleder i perioden 20. – 30. juli 2004.

2004005D001: oversigt over udgravningsfeltet set fra nord

Indholdsfortegnelse	
Abstract.....	1
Undersøgelsens forhistorie	2
Administrative data.....	2
Øvrige data	2
Topografi, terræn og undergrund.....	3
Målesystem.....	4
Horisontalt	4
Vertikalt.....	4
Udgravningsmetode.....	4
Undersøgelsens resultater	5
Fremtidigt arbejde.....	6
Anlægsliste	7
Fundliste	10
Fotoliste	11
Liste over måledata.....	13
Dagbog	
Bilag 1	

Abstract

Udgravning af spredtliggende bebyggelsesspor i form af affaldsgruber, brønd og materialegruber på plads i det centrale Slagelse. Anlæggene dateres dels til 1100-årene ud fra fund af østersøkeramik og dels til nyere tid (1600-1800-årene) ud fra fund af stjertpotter og hornmalede fade.

Undersøgelsens forhistorie

I forbindelse med renovering af den centrale del af Slagelses gader og torve skal al "blød bund" udskiftes, hvilket medfører, at alle kulturlag bliver bortgravet. På Resens kort fra 1660'erne er området nord for Sct. Mikkels kirke et træbevokset åbent område med randbebyggelse. Det var forventet at genfinde fortsættelsen af den tidlige byplanlægning med skelgrøfter og de tidlige middelalderlige (1000-tal) bebyggelsesspor fra Løvegade 4 (SVM2003023).

Denne beretning dækker forundersøgelsen af den sydlige del af Schweizerpladsen.

Administrative data

Undersøgelsen er efter museumslovens §26 betalt af Slagelse kommune som bygherre.

Undersøgelsen er gennemført af Sydvestsjælland Museum, hvor originaldokumentation og genstandsmateriale er arkiveret. Dette gælder dog ikke faunamateriale, der deponeres på Zoologisk Museum.

Dato	Hændelsesforløb
28. januar 2004	Telefonisk henvendelse fra Kim Jensen, Kloakforsyningen vedr. fællesmøde med alle ledningsejere m.fl. v. Schweizerpladsen fre. 30-01-2004 kl. 10:00 på Tekn. forv., Slagelse Rådhus.
10. februar 2004	Modtaget anmodning om forudtalelse samt kopi af geoteknisk rapport fra Susanne Mortensen, Slagelse kommune
12. februar 2004	Modtaget fax med tidsplan for projekterne samt delområder
16. februar 2004	Mail til Susanne Mortensen med et første udspil til overslag over delområderne
19. april 2004	Opringning fra Susanne Mortensen - formentlig igangsætning efter Festugen (ca. 28. juni)
10. maj 2004	Telefon fra Susanne Mortensen, Slagelse tekn. forv. i gang 28-06-2004. Møde 19. eller 28 maj inkl. rådgiver. "Dreier"
28. maj 2004	Møde med Susanne Mortensen og Alex Dreijer på Slagelse Rådhus - orientering og forskydning af tidsplan.
4. juni 2004	Kontakt fra Lone Misfeldt vedr. informationsstrategi. Aftalt møde 10/6 - kl. 12:00 i Sorø
11. juni 2004	Telefonisk forespurgt om skøn over varighed af jordfjernelse til Alex Dreijer - lovet telefonisk svar efter licitation (samme dag)
11. juni 2004	Udarbejdet udkast til forundersøgelsesbudget
25. juni 2004	Sendt budgetudkast og fundanmeldelse til postfor@kuas.dk
1. juli 2004	Møde hos Fjerring med entreprenørformand Ole Bjørn Hansen, Alex D., Peter R. og KC ang. opstart af arkæologi
7. juli 2004	"Rykker" for godkendelse pr. mail til postfor@kuas.dk
9. juli 2004	Modtaget godkendelse af budget fra KUAS
12. juli 2004	Mail til 'Susanne Mortensen og 'Peter Raaschou' med budget og godkendelse bedt om bekræftelse
12. juli 2004	Svar fra Susanne Mortensen - undersøgelse ønskes som tidl. aftalt. Mail.
22. juli 2004	Undersøgelse startet ved KC
30. juli 2004	Undersøgelse afsluttet, ikke grundlag for udgravning

Øvrige data

Undersøgelsen startede den 20. juli 2004 og blev afsluttet den 30. juli 2004. I undersøgelsen deltog stud.mag'erne Rikke Dahl Sørensen og Mette Madsen med arkæolog Kirsten Christensen som daglig leder. Morten Pedersen afsøgte fladen med detektor samt hjalp med snitningen af anlæg.

Til afrømningen af pladsen blev anvendt en gravemaskine Caterpillar 320c, ejet af Dahlsgaard og Barslund, Agernvej 4, Kvistgård ført af Karsten Pedersen. Til snitning af brønden AA6 blev brugt rende-graver. Vejret var udmærket gravevejr med fint solskin.

De udsatte målepunkter er indmålt med totalstation af Carsten fra landmålerfirmaet Christensen - Kærn – Sidenius, Slagelse.

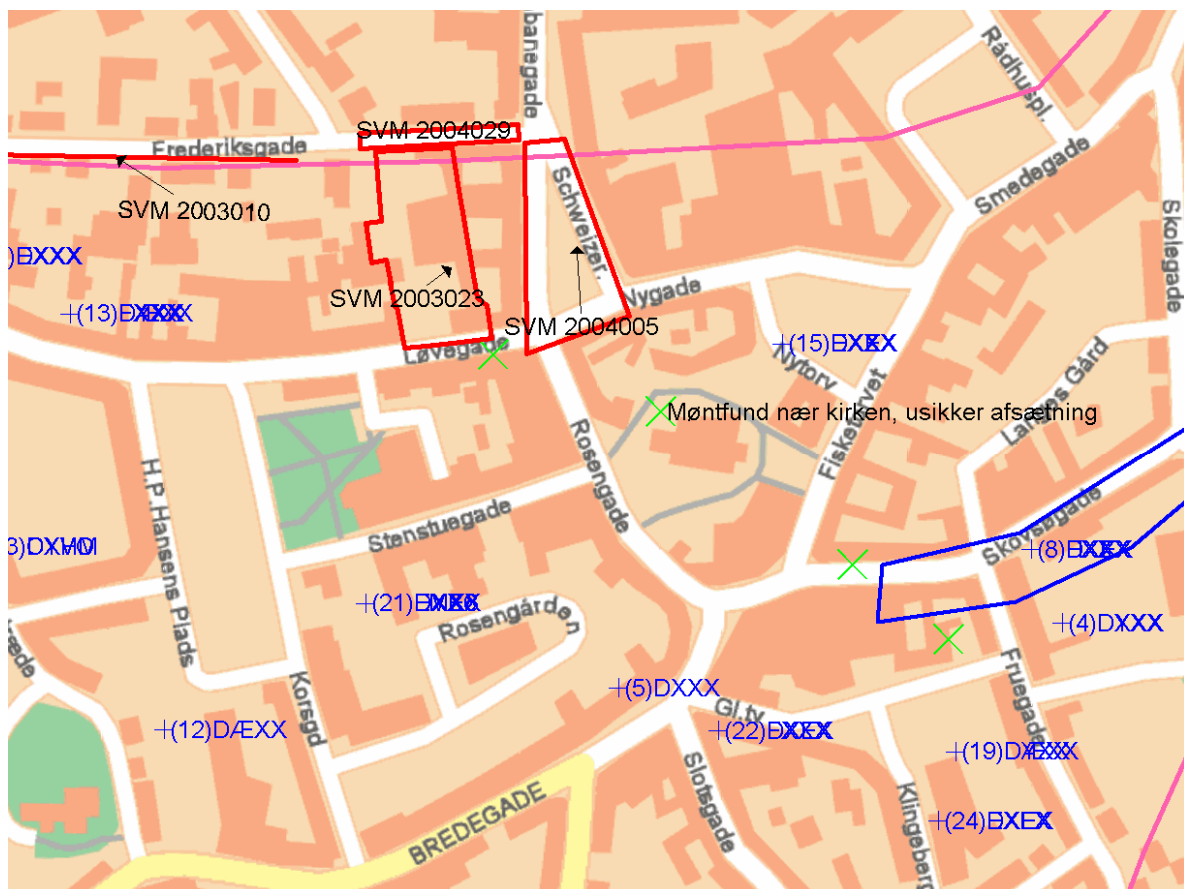
Rikke Sørensen har stået for rentegningen af originaltegninger i MapInfo og for alle indtastningerne her i.

Udgravningen var foromtalt i Sjællands Tidende 6. juli 2004 og de formodede resultater af undersøgelsen var omtalt i samme avis 23. juli 2004.

Topografi, terræn og undergrund

Byens topografi udgøres af flere bakkedrag med Skt. Mikkels kirkebakke som det højeste punkt og med flere højderygge udgående herfra i stjerneform. Mellem højderyggene var der dalstrøg med sumpede vandhuller og enge med bækløb. Schweizerpladsen ligger på nordskråningen af det højdedrag, som Skt. Mikkels Kirke ligger på omkring 48 m o DNN. Pladsen har formodentlig været en åben plads i den nordlige del af det middelalderlige Slagelse.

På den sydligste del af Schweizerpladsen var lagt et op til 60 cm tykt lag af stabilgrus under vejbanen. Intet sted på pladsen var muldlaget bevaret. Undergrunden består af gult sandblandet ler.

Schweizerpladsen (SVM2004005) ligger nord for Skt. Mikkels kirke og i den nordlige del af den middelalderlige by (markeret med lyserød streg (kulturarvsareal)). Blåt markere fund og udgravninger, som de er registrerede i DKC, mens grønne krydser er oplysninger, der ikke er registreret heri.

Målesystem

Horisontalt

Der er ikke udsat et sammenhængende målesystem for hele udgravningen. På grund af de mange nedgravede ledninger, fundamenter og jordbunker er udgravningen af delt op i 4 mindre felter, som har hvert sit målesystem. Til det nordvestlige felt er målesystemet ikke sammenhængende for hele feltet, som det er for de andre felter. Til hver tegning er udlagt 2 parallelle stålmålebånd som feltet og anlæggene er tegnet ind i forhold til. Mindst 2 og ofte 4 målepunkter på hver tegning er markeret og indmålt af landmålere med totalstation i System 34 Sjælland.

Vertikalt

Terrænet falder stærkt mod nord, så det var ikke muligt med kun en opstilling. Til fastpunkt for tegningerne T1 – T4 er brugt toppen af vestlige trappesten til matr. 246a med koten 48,98, med aflæsning 0,81 giver det kikkerthøjden 49,79 m o DNN og alle nivellementer på disse tegninger skal relateres til dette tal. Til fastpunkt for tegningerne T5 – T8 er brugt toppen af nordlige trappesten til matr. 287c med koten 46,70, med aflæsning 1,00 giver det kikkerthøjden 47,70 m o DNN og alle nivellementer på disse tegninger skal relateres til dette tal. Til fastpunkt for tegningerne T9 og T10 er brugt toppen af nordlige trappesten til matr. 223 med koten 47,20, med aflæsning 1,45 giver det kikkerthøjden 48,65 m o DNN og alle nivellementer på disse tegninger skal relateres til dette tal. På T11 er nivellementerne med det samme omregnet til DNN.

2004005D015: Mette og Rikke snitter anlæg.

Udgravningsmetode

Med gravemaskine på bælte afroddes det meste af pladsen til toppen af råjorden fremkom, hvor det var muligt for diverse ledninger, kabler og fjernvarmekanaler. Mellem de to sydlige og de to nordlige felter ligger adskillige ledninger, hvor der blev vurderet at alle anlægsspor var ødelagt. Mellem de to nordlige felter blev fladen afroddet uden at der fremkom anlægsspor, men da den afroddede jord pga manglende jordprøver ikke måtte køres væk bunkedes jorden op på dette sted og området er derfor ikke tegnet.

De fremkomne fyldskifter blev med det samme streget op og fladen indtegnes i målestoksforholdet 1:50. Den afrømmede flade blev gået over med detektor uden de store resultater. Alle anlæg blev snittet med skovl/spade og profilen blev rensset op med ske, hvorefter anlægget blev beskrevet mht. funktion, fyld, form og evt. fund. Udvalgte områder af felterne blev digitalfotograferet.

Alle fund blev samlet ind, men sorteret med hård hånd, så det fortrinsvis var skår som blev hjemtaget. Dyrekogler blev hjemtaget fra de sikre middelalderlige anlæg hvis de forekom i større mængde, mens byggemateriale med undtagelse af glaserede flisestumper blev kasseret med det samme.

I toppen af anlæg A6 fremkom en cirkelrund stenlægning bestående af 20 x 30 cm sten med mindre sten imellem og denne stenlægning blev tegnet i målestoksforholdet 1:20 efterfulgt af en beskrivelse. Ved snitning af anlægget med skovl og spade viste det sig at nedgravningskanterne var meget rette og at der dermed var tale om en brønd. Derfor blev der lavet aftale med entreprenøren om lån af rendegraver til snitningen. Snittet blev gravet til bunden af brønden, hvorefter det blev rensset op med ske, fotograferet og beskrevet.

Ved udgravningen i Løvegade 4 (SVM2003023) blev indsamlet mange jordprøver, men affaldsgruberne var ikke så fundrige på denne lokalitet og det vurderes at jordprøver ikke ville give så mange naturvidenskabelige resultater.

Undersøgelsens resultater

Der blev undersøgt ca 2000 kvm af Schweizerpladsen med 36 anlæg fordelt på 32 gruber af forskellig art, 1 stolpehul, 2 stenspor og 1 brønd. De 11 sikre middelalderanlæg ligger på den sydlige del af udgravningsfeltet, mens nyere tids anlæg især ligger på den midterste og nordlige del (se bilag 1). Denne fordeling af anlægsspor gennem tid stemmer meget godt overens med resultaterne af undersøgelserne i Frederiksgade (SVM2004029) og i Løvegade 4 (SVM2003023).

Brønden A6 var 1,90 m dyb med lodrette sider. I bunden og det nederste af siderne var den foret med blåler, som må have en rensende virkning på vandet, da det ikke er nødvendigt med stabilisering af undergrundsleret. Brønden var fyldt op med gødning og indeholdt kun et enkelt ukarakteristisk østersøskår til datering. Da der ikke var tegl i fylden må den være fyldt op før 1170, hvor teglbrænderiet bliver indført.

SVM2004005D044: Snit gennem brønden A6

Henover brønden er anlagt en brolægning enten en gadebelægning eller et kældergulv. Der var en tendens til at der ligger større sten i rækker som inddeling som det kendes fra kældergulve. Brolægningen er formodentlig sunket ned, da fylden i brønden er blevet omdannet og har "sat" sig. Over brolægningen fandtes stjertpotteskår, så brønden og brolægningen har ikke fungeret samtidigt.

2004005D025: brolægningen i toppen af brønden A6

Der blev indsamlet 25 fund fordelt på keramik, glas og dyreknogeter. Keramikken fordeler i to hovedgrupper: dels grå- til sortbrændt uglaseret østersøkeramik fra 1100-årene og dels glaserede stjertpotter og hornmalede fade fra 1600-1800-årene. Kridtpibestilke er fundet i enkelte eksemplarer og dateres til 1600-årene.

Fremtidigt arbejde

Det vurderes, at der er foretaget så kraftig en afgravning af Schweizerpladsen, at der ikke er bevaret væsentlige middelalderlige kulturlag og der er derfor ikke grundlag for yderligere undersøgelser.

Sydvestsjælland Museum 11. oktober 2004

Kirsten Christensen
Museumsinspektør, arkæolog

Anlægsliste

Anlæg	Type	Bemærkning	Snit	Fund	T
01	Grube	Sandet, meget let leret fyld, mørk brungrå stærkt spættet med gul ler, stor sten, indeholder trækul, fund af keramik og knogle	ø-v, B: 149 cm. D: 42 cm., svagt rundet bund	X1: 12 uornamenterede sideskår, 9 ornamenterede skår med furer, 1 randskår med udkrænget rand, X2:dyreknogler	01
02	Grube	Sandet brungråt fyld, stærkt spættet med gulgråt sand, indeholder en del håndstore sten samt knogler og lidt trækul, gråsort lag af trækul i bunden	n-s, B: 99 cm., D: 46 cm., rundet bund	Kasseret: dyreknogler	01
03	Grube	Sandsynlig 2 anlæg der ikke kan adskilles, sandet meget let leret stærkt spættet fyld med gulgråt ler og trækul	ø-v, B: 218 cm., D: 10 cm. (mod ø 28 cm.)	Kasseret: tegl (tag- og mursten), munkesten, lidt knogler. 1 søm/nagle	01
04	Grube	Sandet mørk gråbrun fyld, spættet med ug-materiale mod bunden, store mængder håndstore sten og ren gult sand iblandet, lidt trækul	n-s, B: 151 cm., D: 41 cm., let afrundet bund mod nord, flad mod syd hvor den kun kan ses i overfladen	X3: 1 randskår af kuglepote, Kasseret: dyreknogler	01
05	Udgår				
06	Brønd	Bunden og siderne foret med blåler, enkelte større sten i bunden. Cirkulær stenlægning sunket ned i brønden	sø-nv, D: 213 cm., næsten lodrette sider, bunden: 190 cm. dia	X4: over brolægning: 3 sideskår af udvendig glaseret stjerpotte, 6 groftmagrede sideskår,kasseret: 1 søm/nagle, dyreknogler, vinduesglas, flintafslag. I brønd X5:5 blødbrændte østersøskår, 1 slagge, X6:dyreknogler	01, 11
07	Udgår				
08	Kørespør ?	Leret let sandet meget kompakt fyld, stærkt spættet med ug-materiale	v-ø, B: 47 cm., D: 8 cm., uregelmæssigt forløb		01
09	Grube	Mørk brungråt humus med trækulsnister og pletter af groft ug-sand	ø-v orienteret grøft, B: 30 cm., D: 28 cm. (mod nord), skrå østside som fortsætter i skrå bund, vestside forstyrret af senere nedgravning	Knoglestumper iagttaget, Ikke indsamlet	01
10	Udgår				
11	Grube	Lys brungråt fyld med tegl samt mørtel, spættet med gulbrun ug-materiale, indeholder en hel del store sten samt lidt trækul	ø-v, B: 98 cm., D: 29 cm., flad bund	X7: 1 sideskår af stjerpotte, indvendig glaseret, kasseret: vingetegl, munkesten, mørtel	02
12	Grube	Mørk gråbrun muldholdig fyld let spættet med ug-materiale, med en del rødde mod bunden, lidt tegl, en del munkesten, området af rødde,	ø-v, B: 98 cm., D: 60 cm.	X8: 1 kridtpibestilk, 2 sideskår af udvendig glaseret stjerpotte, 1 flad bundskår, ind- og udvendig glaseret	02
13	Grube	Som A11, sandet leret stedvist gruset, lag med store mængder tegl og mørtel, spættet med ug-materiale, mørkere lag gråbrunt med trækul og lidt brændt ler mod vestenden, en del håndstore sten	ø-v, D: 48 cm., B: under sandlag ca. 175 cm., ellers 121 cm.	X9: rand fra indvendig glaseret stjerpotte, kasseret: 1 dyreknogle	02

Anlæg	Type	Bemærkning	Snit	Fund	T
14	Grube	Mørk gråbrun sandet humus med trækulsnister	ø-v orienteret grøft igennem, set mod syd, ret skrånende sider, plan bund	X10: 2 gråbrændte sideskår af østersøtype, 1 randskår af indvendig glaseret stjertpote, dyrekogler, kasseret: 3 søm/nagler	02
15	Grube	Heterogent sandet gråbrunt humus spættet med gult sand, teglbrok i fylden	ø-v, set mod syd, D: 12 cm. dyb, jævnt skrånende sider, plan bund	X11: 2 blødbrændte sideskår, 1 indvendig glaseret sideskår, kasseret: dyrekogle	02
16	Udgår				
17	Grube?	Mørk brungråt sandet humus med enkelt teglbrok	ø-v, set mod nord, D: 8 cm., jævnt afrundet bund og sider		02
18	Grube?	Mørk gråbrunt sandet humus	n-s, set mod vest, D: nordlige del 24 cm., ret til let skrånende nordside, meget skrå sydside	X12: 1 randskår med lågfals af østersøtype, 1 blødbrændt sideskår, kasseret: fragment af dyrekogle	02
19	Grube	Som A 13/A11, dog mindre tegl	n-s, B: ? da anlægget fortsætter under grænsen, D: 30 cm.		02, 03
20	Grube	Mørkere gråbrunt sand, let spættet med gul ug-materiale, få sten, små mængder trækul	ø-v, B: 75 cm., D: 15 cm.	Kasseret: 1 søm/nagle, 1 dyrekogler, 2 stk. indvendig glaseret sideskår	03
21	Grube	Gråbrunt sandet/gruset stærkt spættet med grå og gul sand, en hel del trækul, tegl og større sten, mod bunden ses et lag af brunt sand der fortsætter mod øst	ø-v, B: 150 cm., D: 32 cm.	X13 :1 randskår, lågfals, udvendig fure, 3 blødbrændte sideskår (OLD), 1 udvendig glaseret sideskår (MID), 1 porcelæn, 1 fajance, 1 glaseret sideskår, kas: jern, dyrekogler	03
22	Grube	Mørk gråbrunt gruset humus med knoglestumper og trækulsnister og enkelte teglnister	ø-v grøft igennem, B: 30 cm., D: 8-10 cm., jævnt afrundede sider og bund	X14: 1 Bund af stob, 1 drejet randskår,	04
23	Udgår				
24	Grube	I toppen: gulbrunt groft grus med stjertpotteskår og vinduesglas, derudover mørk brungråt let sandet humus med teglnister, trækulsnister, teglbrokker og småsten	ø-v grøft igennem, set mod nord, D: 21 cm., B: 30 cm., ret østside, plan bund, skrå vestside	X15: 1 indvendig glaseret stjertpote sideskår i toppen, 1 blødbrændt sideskår nederst	04
25	Udgår				
26	Grube	Mørk gråbrun sandet muldet fyld med trækul, min. 4 opfyldningsfaser. Øverste 1: som beskrevet, dog spættet med ug, 2: homogent gråbrunt 3: gul sandet bræmme 4: mørkere sandet muldholdigt fyld	ø-v, B: min 175 cm., D: min 69 cm.	X16: 2 stk glas, 1 stjertpoteben, 1 ind- og udvendigt glaseret sideskår. Kasseret: dyrekogler	04
27	Materiale grube	Brungråt humusholdigt sand med brokker af vingetegl, mursten, gule mursten, forstyrret af nedgravning til statue	ø-v, set mod nord, D: 22 cm., skrå vestside, forstyrret østside	X20: 7 skår, hornbemalet tallerken klinket 3 steder, 48 skår af fladbundet urtepotteagtig udvendig glaseret rødgods	04, 05

Anlæg	Type	Bemærkning	Snit	Fund	T
28	Grube	Snit 1: Meget gråbrun sandet, meget leret fyld med trækul, brændt ler, en del håndstore sten, omrodet af rødder, Snit 2: som snit 1, dog mere opblandet med klumper af sad	snit 1: s-n, B: 110 cm., D: 39 cm. snit 2: n-s, B: min 80 cm., D: 39 cm.	X17: Snit 1: 1 stk. blåmalet porcelæn, 1 fragment grønglaseret kakkell, 1 hornmalet stjertpotteskår. kasseret: snit 2: 3 knoglestumper, snit 1: 1 fajanceskår	05
29	Udgår				
30	Grube	Fyld som A31, dog omrodet af rødder, snittet er derfor ikke ført igennem	Snit 1: nv-sø, B: 102 cm., D: 19 cm., snit 2: ø-v, B: 187 cm., D: min 55 cm.	X18: snit 1: 1 rand- og 1 sideskår, indvendig glaseret stjer, kasseret: 1 søm, knogler, vinduesglas. X19: snit 2: 2 knogler, 1 sideskår af hornmalet fod, 1 af stjertpotte, 1 båndformet hank, glasflask	04
31	Grube	Mørkgråbrun homogen sandet let leret muld med tegl.	nv-sø, B: 50 cm, D: 11 cm,	X21: 1 stk. kridtpibestilk, kasseret snit 1: vinduesglas, knogle, snit 2: glas, tegl, knogler	04
32	Grube	Gråbrun sandet meget leret stærkt spættet fyld med ug-materiale, fortsætter muligvis mod nord, indeholder en del større sten, tegl samt trækul	n-s, B: min 170 cm., D: 50 cm.	Kasseret: 1 dyreknogle	04
33	Grube	Som A32, ikke gravet i bund, fortsætter mod vest	snit påbegyndt		06
34	Grube	Mørk gråbrun sandet muldholdigt fyld stærkt spættet med grå sandet ug-materiale, indeholder en del håndstore sten og dele af tagtegl og munkesten	n-s, B: min 174 cm (ser ud til at fortsætte mod syd), D: 50 cm.	X22: 2 stjertpotteben, 11 sideskår, 1 fragment glaseret gulvflise, 1 nakke af glaseret tagtegl, kasseret: knogler,	06
35	Udgår				
36	Grube	2 nedgravninger i samme anlæg, vest: brungrå humus med tegl og vingetegl, øst: brungrå humus med vinduesglas og glaseret keramik	30 cm. bred grøft igennem, vest: D: 34 cm., jævnt afrundet bund og sider, øst: D: 15 cm., jævnt afrundet bund og sider	X23: 2 ind- og udvendigt glaseret sideskår. Kasseret: Vest: tegl, vingetegl, Øst: vinduesglas, glaseret keramik	07
37	Grube	Brungrå humus med rødder, sten, teglbrokker	n-s grøft igennem, set mod ø, B: 30 cm., D: 47 cm., let skrånende sydside, plan bund, meget skrå nordside	X24: 1 stk. fajance, 1 stk. bronzeplade, Kasseret: dyreknogle	07
38	Materiale grube?	Mørk gråbrun stærkt opblandet med sand/gruset ug-materiale, tegl og sten, trækul er mest i overfladen, indeholder jernrør og er sammenhængende med A41	ø-v, D: min 21 cm., B: 108 cm		09
39	Materiale grube	Mørk brungrå sandet fyld, stærkt spættet med ug-materiale (sand), mod midten af snittet i fladen findes koncentration af ældre byggeaffald (tagtegl, munkesten samt alm. mursten)	ø-v, B: 140 cm., D: 36 cm.	X25: 1 stk. udvendig glaseret skår (middelalder), kasseret: 3 knoglefragmenter	09
40	Grube?	Mørk brunsort humøst sand, nedgravet jernrør	ø-v grøft igennem, set mod syd, B: 30 cm., D: 8 cm., jævnt afrundet bund og sider	Ikke indsamlet: Stumper af glaserede fliser	09

Anlæg	Type	Bemærkning	Snit	Fund	T
41	Nedgravning til jernrør?	2 lag kan udskilles øverst: gråbrun sandet fyld, stærkt spættet med gruset/sandet ug-materiale, en del trækul, tegl, sten, nederst: under røret er mørkere, mindre spættet, dog stadig noget tegl	ø-v, B: 120 cm., D: min 58 cm.	Kasseret: Øverst: tegl, nederst: noget tegl, knogler	09
42	Bund af grube	Mørk brungrå kompakt sandet fyld, stærkt spættet med ug-materiale, indeholder trækulsnister og lidt brændt ler	n-s, B: 125 cm., D: 3 cm.		10
43	Stenspor	Muld	D: 8 cm., jævnt afrundet bund og sider	Ikke indsamlet: Knoglefragmenter	10
44	Materiale grube	Gråbrunt gruset humus med tegl, fliser med glasur	n-s grøft igennem, set mod øst, D: 22 cm. ,B: 30 cm., skrå nedgravning, afrundet bund	Ikke indsamlet: tegl, fliser med glasur	10

Fundliste og -beskrivelser

x-nr.	anlæg	genstand	beskrivelse
X1	A1	Keramik	12 uornamenterede sideskår, 9 ornamenterede skår med furer, 1 randskår med udkrænget rand,
X2	A1	dyrekogler	
X3	A4	Keramik	1 randskår af kuglepote, (kasseret: dyrekogler)
X4	A6 over brolægning	Keramik	3 sideskår af udvendig glaseret stjertpote, 6 groftmagrede sideskår, (kasseret: 1 søm/nagle, dyrekogler, vinduesglas, flintafslag).
X5	A6 i brønd	Keramik	5 blødbrændte østersøskår, 1 slagge,
X6	A6	Dyrekogler	
X7	A11	Keramik	1 sideskår af stjertpote, indvendig glaseret, (kasseret: vingetegl, munkesten, mørtel)
X8	A12	Keramik	2 sideskår af udvendig glaseret stjertpote, 1 fladt bundskår, ind- og udvendig glaseret, 1 kridtpibestilk,
X9	A13	Keramik	rand fra indvendig glaseret stjertpote, (kasseret: 1 dyrekogle)
X10	A14	Keramik	2 gråbrændte efterdrejede sideskår af østersøtype, 1 randskår af indvendig glaseret stjertpote, dyrekogler, (kasseret: 3 søm/nagler)
X11	A15	Keramik	2 blødbrændte sideskår, 1 indvendig glaseret sideskår, (kasseret: dyrekogle)
X12	A18	Keramik	1 randskår med lågfals af østersøtype, 1 blødbrændt sideskår, (kasseret: fragment af dyrekogle)
X13	A21	Keramik	1 randskår, lågfals, udvendig fure, 3 blødbrændte sideskår (OLD), 1 udvendig glaseret sideskår (MID), 1 porcelæn, 1 fajance, 1 glaseret sideskår, (kasseret: jern, dyrekogler)
X14	A22	Keramik	1 bund af stenstøjsstøb, 1 drejet randskår,
X15	A24	Keramik	1 indvendig glaseret stjertpote sideskår i toppen, 1 blødbrændt sideskår nederst
X16	A26	Keramik	2 stk glas, 1 stjertpoteben, 1 ind- og udvendigt glaseret sideskår. (kasseret: dyrekogler)
X17	A28	Keramik	Snit 1: 1 stk. blåmalet porcelæn, 1 fragment grønglaseret kakkell, 1 hornmalet stjertpotteskår. (kasseret: snit 2: 3 knoglestumper, snit 1: 1 fajanceskår)
X18	A30	Keramik	snit 1: 1 rand- og 1 sideskår, indvendig glaseret stjert, (kasseret: 1 søm, knogler, vinduesglas).
X19	A30	Keramik, glas	snit 2: 2 knogler, 1 sideskår af hornmalet fod, 1 af stjertpote, 1 båndformet hank, glasflaske
X20	A27	Keramik	7 skår, hornbemalet tallerken klinket 3 steder, 48 skår af fladbundet urtepotteagtig udvendig glaseret rødgods

x-nr.	anlæg	genstand	beskrivelse
X21	A31	Kridtpibe	1 stk. kridtpibestilk, (kasseret snit 1: vinduesglas, knogle, snit 2: glas, tegl, knogler)
X22	A34	Keramik	2 stjertpotteben, 11 sideskår, 1 fragment glaseret gulvflise, 1 nakke af glaseret tagtegl, kasseret: knoglestumper,
X23	A36	Keramik	2 ind- og udvendigt glaseret sideskår. (kasseret: Vest: tegl, vingetegl, Øst: vinduesglas, glaseret keramik)
X24	A37	Keramik, metal	1 stk. fajance, 1 stk. bronzeplade, (kasseret: dyrekogler)
X25	A39	Keramik	1 stk. udvendig glaseret skår (middelalder), (kasseret: 3 knoglefragmenter)

Tegningsliste

T-nr.	Type	Skala	Initialer
T1	Plantegning af udgravningsfeltet	1:50	KC
T2	Plantegning af udgravningsfeltet	1:50	MM
T3	Plantegning af udgravningsfeltet	1:50	RDS
T4	Plantegning af udgravningsfeltet	1:50	RDS
T5	Plantegning af udgravningsfeltet	1:50	MM
T6	Plantegning af udgravningsfeltet	1:50	RDS
T7	Plantegning af udgravningsfeltet	1:50	MM
T8	Plantegning af udgravningsfeltet	1:50	MM
T9	Plantegning af udgravningsfeltet	1:50	KC
T10	Plantegning af udgravningsfeltet	1:50	KC
T11	Plantegning af stenlægning i A6	1:20	RDS

Fotoliste

OptagelsesNr	Tekst	Dato	Fotograf
2004005D001	Schweizerpladsen, set fra nord	26-07-2004	KC
2004005D002	Schweizerpladsen, set fra nord	27-07-2004	KC
2004005D003	Den vestlige del af udgravningsfeltet, set fra nord	27-07-2004	KC
2004005D004	Den vestlige del af udgravningsfeltet, vestdel, set fra syd	27-07-2004	KC
2004005D005	Den vestlige del af udgravningsfeltet, østdel, set fra syd	27-07-2004	KC
2004005D006	Den nordlige del af udgravningsfeltet, vestdel, set fra syd	27-07-2004	KC
2004005D007	Den nordlige del af udgravningsfeltet, midterdel, set fra syd	27-07-2004	KC
2004005D008	Den nordlige del af udgravningsfeltet, østdel, set fra syd	27-07-2004	KC
2004005D009	Østfeltet, set fra syd	27-07-2004	KC
2004005D010	Østfeltet, set fra syd	27-07-2004	KC
2004005D011	Den nordlige del af udgravningsfeltet, set fra øst	27-07-2004	KC
2004005D012	Statue af Christian 9 til hest, set fra øst	27-07-2004	KC
2004005D013	Snit gennem A1, set fra nord	27-07-2004	KC
2004005D014	Arbejdsbillede	27-07-2004	KC
2004005D015	Arbejdsbillede	27-07-2004	KC
2004005D016	Arbejdsbillede	27-07-2004	KC
2004005D017	Arbejdsbillede	27-07-2004	KC
2004005D018	Arbejdsbillede	27-07-2004	KC
2004005D019	Arbejdsbillede	27-07-2004	KC
2004005D020	Arbejdsbillede	27-07-2004	KC

OptagelsesNr	Tekst	Dato	Foto graf
2004005D021	Brolægning i A6, set fra nord	27-07-2004	RDS
2004005D022	Brolægning i A6, set fra syd	27-07-2004	RDS
2004005D023	Brolægning i A6, set fra syd	27-07-2004	RDS
2004005D024	Brolægning i A6, set fra nord	27-07-2004	RDS
2004005D025	Brolægning i A6, set fra nord	27-07-2004	RDS
2004005D026	Oversigtsfoto af A6, set fra nord	27-07-2004	RDS
2004005D027	Morten graver i A1, set fra nord	27-07-2004	KC
2004005D028	Snit gennem lag over brolægning i A6, set fra vest	27-07-2004	KC
2004005D029	Detail af lag over brolægning i A6, set fra vest	27-07-2004	KC
2004005D030	Oversigtsbillede af udgravningsfeltet, set fra syd	27-07-2004	KC
2004005D031	Kirsten snakker med Susanne Mortensen, set fra nord	27-07-2004	RDS
2004005D032	Kirsten snakker med Susanne Mortensen, set fra nord	27-07-2004	RDS
2004005D033	Kirsten snakker med Susanne Mortensen, set fra nord	27-07-2004	RDS
2004005D034	Kirsten snakker med Susanne Mortensen, set fra nord	27-07-2004	RDS
2004005D035	Kirsten snakker med Susanne Mortensen, set fra nord	27-07-2004	RDS
2004005D036	Arbejdsbillede	30-07-2004	KC
2004005D037	Snit af brønd A6, blålersforing, set fra øst	30-07-2004	KC
2004005D038	Carsten snitter A6 med rendegraver, set fra syd	30-07-2004	KC
2004005D039	Snit gennem brønd A6, set fra øst	30-07-2004	KC
2004005D040	Snit gennem brønd A6, set fra nordøst	30-07-2004	KC
2004005D041	Snit gennem brønd A6, set fra øst	30-07-2004	KC
2004005D042	Blålersforingen i brønd A6, set fra øst	30-07-2004	KC
2004005D043	Snit gennem brønd A6, set fra øst	30-07-2004	KC
2004005D044	Snit gennem brønd A6, set fra øst	30-07-2004	KC
2004005D045	Snit gennem brønd A6, set fra øst	30-07-2004	KC
2004005D046	Snit gennem brønd A6, set fra øst	30-07-2004	KC

Liste over måledata

Punkt	Y	X	Z	MI_X	MI_Y
1	108481.04	148026.24	47.833	-148026.26	108481.03
2	108485.33	148017.24	47.625	-148017.21	108485.34
3	108484.64	148027.94	47.732	-148027.94	108484.64
4	108488.95	148018.92	47.539	-148018.94	108488.96
5	108485.89	148014.55	47.642	-148014.57	108485.9
6	108492.29	148002.11	47.356	-148002.1	108492.28
7	108489.42	148016.37	47.627	-148016.35	108489.41
8	108495.83	148003.95	47.324	-148003.98	108495.84
9	108520.78	148030.38	46.647	-148030.4	108520.78
10	108521.45	148026.43	46.655	-148026.45	108521.45
11	108545.03	148030.7	45.757	-148030.69	108545.03
12	108544.36	148034.65	45.78	-148034.63	108544.36
13	108494.48	148001.5	47.472	-148001.52	108494.47
14	108494.84	147994.5	47.444	-147994.5	108494.85
15	108498.94	148018.28	47.51	-148018.27	108498.95
16	108510.72	148020.44	47.078	-148020.44	108510.74
17	108497.49	148026.16	47.468	-148026.16	108497.5
18	108509.28	148028.29	47.169	-148028.28	108509.29
19	108521.09	148030.44	46.607	-148030.45	108521.08
20	108522.5	148022.56	46.57	-148022.55	108522.5
25	108533.23	148028.58	46.223	-148028.57	108533.24
26	108532.57	148032.48	46.162	-148032.47	108532.57
27	108502.23	148005.73	47.508	-148005.71	108502.24
28	108503.01	148003.88	47.508	-148003.88	108503.02
29	108518.77	148012.81	46.856	-148012.78	108518.77
30	108519.54	148011.01	46.884	-148011	108519.55
31	108533.46	148019.07	46.141	-148019.09	108533.45
32	108534.25	148017.25	45.986	-148017.26	108534.26
40	108483.6	148023.8	47.769	-148023.81	108483.6
41	108485.91	148025.69	47.809	-148025.68	108485.9
H13	0	0	0	-148001.33	108490.51
H14	0	0	0	-147994.31	108490.88
H17	0	0	0	-148028.18	108508.75
H15	0	0	0	-148020.34	108510.17
H12	0	0	0	-148035.79	108551.22
H11	0	0	0	-148031.89	108551.89
H40	0	0	0	-148024.58	108482.98
H41	0	0	0	-148026.45	108485.29

SVM2004005 Schweizerpladsen
DAGBOG

19. juli 2004 Regnbyger, senere opklaring,

KC fulgte entreprenørens afgravning på Schweizerpladsen: de graver et meget tykt lag stabilgrus af. Usikker på om det kun er pålagt stabilgrus eller råjord. Laget er omkring ½ m tykt, men der har også været vejbane på stedet. Mange nedgravninger til rør og ledninger.

20. juli 2004 Solskin, Mette startede

Entreprenøren havde fjernet stabilgrus på den sydlige del af Schweizerpladsen. Karsten holdt parat så vi afrømmede et mindre areal, hvor der fremkom 3 – 4 fyldskifter. Der ligger asfaltklumper lige over undergrundsløbet.

21. juli 2004 Småregn

Mette tog til Sorø for at scanne tegninger og starte på rentegningen i Mapinfo.

Kirsten sorterede gårsdagens indsamlede fund og x-nummererede dem. Snakkede med entreprenørens folk, som var ved at grave vandledning. På Schweizerpladsen kørte de den afgravede muldjord til Thomas Juhl Olsen, Sorø.

Usikkerhed om, hvad der skal ske og i hvilken rækkefølge. Kontakt til Fjerring, hvor Torben Rasmussen oplyste at der er byggemøde i morgen 8.30.

22. juli 2004 Overskyet

Byggemødet kl. 8.30 løste problemerne med Schweizerpladsen. Vi skal grave til ren flade over hele området, da der skal graves yderligere af. Hans Frost snakker kun om deres entreprise, som går på nedbrydning og ikke anlæggelse. Karsten afrømmede det sydvestlige hjørne, hvorefter han og Troels kørte stabilgrus væk. Opgravning 1 t (10.00 – 11.00).

Efter frokost udsætning af målesystem med 4 punkter og tegning af den sydvestlige del af fladen i målestoksforholdet 1:50, da der ikke er kulturlag bevaret, men tilsyneladende kun fyldskifter i undergrunden. Fund af 1 østersøskår og et hårdbrændt men ikke gennembrændt sideskår, som virker oldtidsagtigt.

Besøg af Sjællands Tidende

23. juli 2004 Solskin

Afgravning på den sydøstlige del og derefter på den vestlige del. Der fremkommer kun få fyldskifter. Morten startede på snitningen af anlæg A1, hvor han fandt mere keramik og dyreknogler. Tæt ved statuen fandt vi en hel tallerken, som har været klinket 3 gange. Artikel i Sjællands Tidende..

Maskintimer: 7.30 – 11.30

26. juli 2004 Solskin

Karsten afventede om de skulle grave kloak ned eller kan skulle grave af for os. Ved 9.00 startede vi på afrømningen af den allersydligste del af det vestlige felt. Rikke og Mette fortsatte tegnearbejdet, mens Kirsten fulgte maskinen. Den sydligste del er meget fri for anlæg. I den østligste del fremkommer enkelte materiale gruber, men der er kun et meget ringe uforstyrret område idet der ligger fjernvarmen ligger mod øst og en anden ledning er gravet ned mod vest mod jordbunken. Kirsten tegnede den østlige del af feltet. Morten fortsatte snitningen af anlæg. Det ser ud til at en del af anlæggene mod syd er gamle, idet de indeholder østersøkeramik eller ældre skår.

Kontakt til landmåler som ville forsøge at komme forbi i løbet af ugen.

Maskine 9.00 – 11.30.

27. juli 2004 Solskin

Startede med at nivellere fladen med forskellige udgangspunkter. Snitning og registrering af anlæg fra sydvest mod sydøst. Rikke fandt cirkulær brolægning, mulig ildsted eller ovnbund. Den blev rensset op med tværbalk og fotograferet. Rikke udsatte lokalt målesystem til tegning af oven i 1:20.

Landmåler Carsten fra Sidenius forbi ved 14.00- tiden.

Susanne Mortensen fra kommunen forbi for at høre hvad vi fandt. Jeg lovede hende at der ikke var grundlag for en egentlig udgravning, men kun for en forundersøgelse.

28. juli 2004 Solskin

Rikke fortsatte tegningen af brolægningen i målestoksforholdet 1:20. Mette og Kirsten fortsatte snitningen og registreringen af fyldskifter.

29. juli 2004 Solskin

Rikke rentetegnede planer i MapInfo.

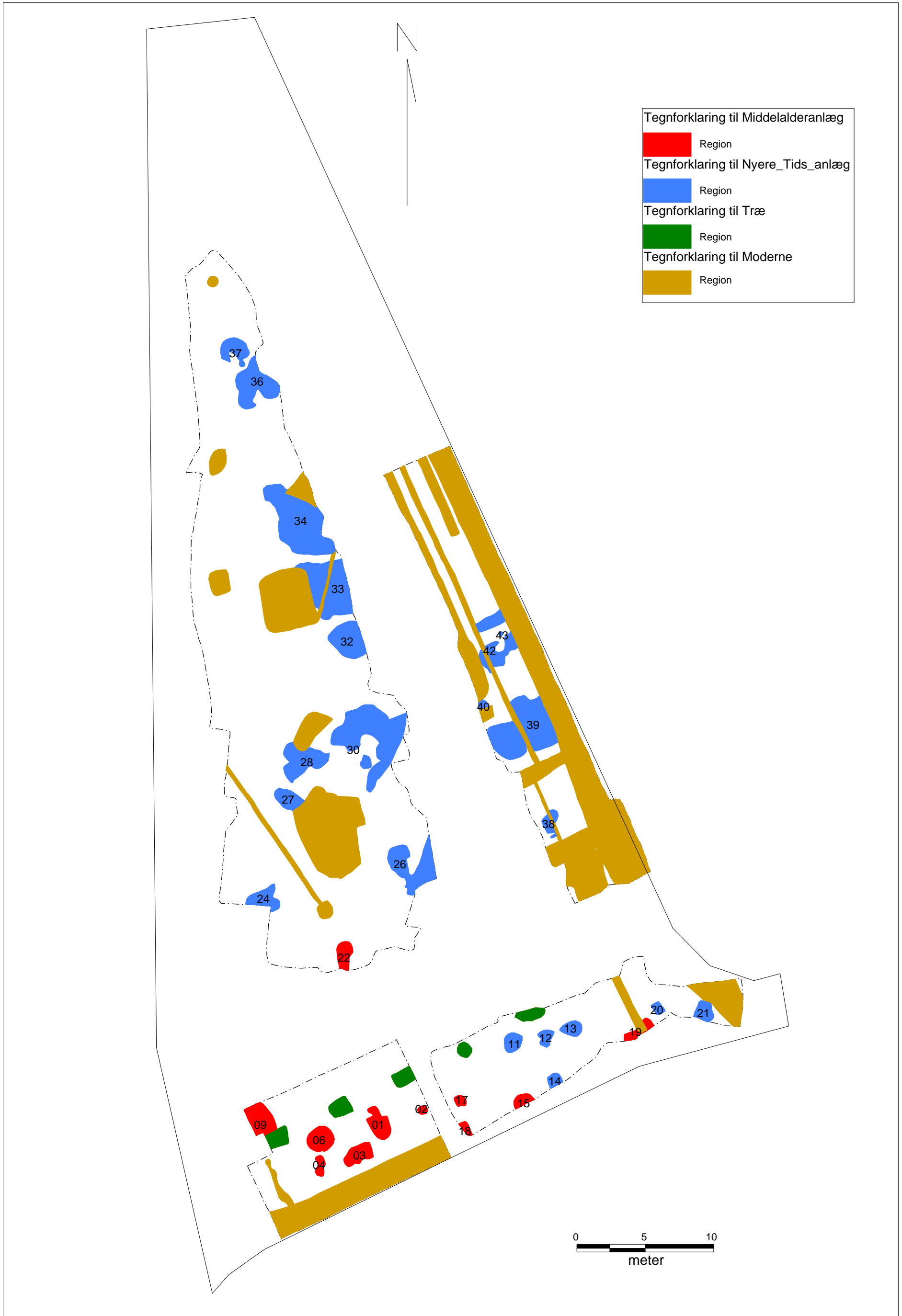
Kirsten til byggemøde, hvor det blev lovet af undersøgelserne på Schweizerpladsen er afsluttet inden næste byggemøde. Mette og Kirsten fortsatte snitningen og registreringen af anlæg. Mette startede på vask af fund.

30. juli 2004 Solskin

Snitning af brønden A6 med rendegraver ført af Carsten, Brønden er godt 2 m dyb og er kantet med blåler i bunden og det nederste af siderne. Området øst for statuen var omrodet og den fortsatte afgravning gav intet resultat. Snittet i brønden blev rensset op, fotograferet. der blev udtaget en prøve af det nederste gødningsholdige lag.

2. august 2004

Besked om afsluttet udgravning til Hans Frost, entreprenør, og Alex Dreijer

SVM2004005 Schweizerpladsen BILAG 1: fordelingen af anlægsspor